

CONGRESUL AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA

Str. Columna 106 A, Chișinău, Republica Moldova (secretariat)

Tel: 22-35-09, Fax: 22-35-29, mob. 079588547, info@calm.md,

www.calm.md

Nr.51 din 17 martie 2023

Guvernul Republicii Moldova
Ministerul Dezvoltării Regionale
Cancelaria de Stat

Aviz

la proiectul Hotărârii de Guvern "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală"

1. Considerații generale

Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul Hotărârii de Guvern "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 152/2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului Național pentru Dezvoltare Regională și Locală", în continuare Proiect.

CALM a analizat prevederile Proiectului în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale (APL), stabilind următoarele.

2. Legislația aplicabilă

- ❖ Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985, publicată în ediția oficială "Tratate internaționale", 1999, volumul 14, pag.14
- ❖ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994;
- ❖ Legea privind descentralizarea administrativă, nr. 435-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea privind administrația publică locală, nr. 436-XVI din 28.12.2006;
- ❖ Legea nr. LP438/2006 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova
- ❖ Legea nr. 27/2022 privind Fondul național pentru dezvoltare regională și locală;
- ❖ Hotărârea Guvernului nr. 172 din 16.03.2022 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale
- ❖ Hotărârea Guvernului nr. 152/2022 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind gestionarea mijloacelor financiare ale Fondului național pentru dezvoltare regională și locală”

3. Constatări/obiectii/propuneri

CALM menționează că Proiectul este binevenit în aspectul îmbunătățirii procesului de identificare, selectare și realizare a proiectelor în domeniu. În același timp, luând în considerație experiența anterioară și lacunele depistate în primul apel de proiecte, CALM vine cu următoarele constatări și propuneri de ordin conceptual și tehnic:

- 3.1** Planificarea financiară neclară și ambiguă a proiectelor de dezvoltare locală. Inițial nu a fost stabilită suma pentru fiecare domeniu de intervenție și măsurile respective. (să fie respectate principiile de transparență și predictibilitate)

Propunere: La anunțarea apelului de finanțare să fie stabilită suma anuală a fondului pentru dezvoltare locală distribuită pe domenii de intervenții și măsuri.

- 3.2** Schimbarea regulei de joc în timpul jocului. Inițial a fost anunțat concurs pentru anul bugetar 2022, ulterior au fost schimbate criteriile de selectare a APL, introducând în lista APL selectate pentru anii 2022-2023. Astfel au fost discriminate APL care nu au aplicat la apelul respectiv, multe din cauza că nu au reușit să elaboreze documentația tehnică în perioadă restrânsă.

Propunere : Să nu fie schimbată regula de joc în timpul jocului. Apelurile de proiecte de dezvoltare locală să fie desfășurate anual în limita sumelor finanțelor disponibile anuale.

- 3.3** Criteriile de evaluare ale proiectelor au fost standartizate pentru toate domeniile de intervenție și măsuri, fără a fi luate în considerație specificul acestora. Astfel, pentru Măsura 1.3 Elaborarea planurilor urbanistice generale în grila de evaluare au fost incluse criterii ca punctul 2.4. Fezabilitatea tehnică a proiectului -15 puncte din 100 și p. 2.6. Viabilitatea economică -15 puncte din 100. Aceste criterii de evaluare nu sunt specifice măsurii respective.

Propunere: De modificat grila criteriilor de evaluare din Formularul de evaluare tehnică pentru Măsura 1.3 Elaborarea planurilor urbanistice generale, conform specifiului acesteia.

- 3.4** Aplicațiile de proiect au fost scrise conform GHID-ului DE APLICARE la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală (2022). Spre deosebire de Ghidul proiectelor regionale, acest ghid nu este elaborat în conformitate cu Matricea Cadrului Logic - MCL (Proiectele europene sunt scrise în baza acestui concept). De exemplu, proiectele regionale din FNDRL sunt elaborate conform MCL, dar și ONG în ultimii ani din fondurile europene au realizat proiecte utilizând Matricea Cadrului Logic. Anumită experiență în utilizarea MCL la nivel local există, pentru a dezvolta și capacita APL în utilizarea MCL propunem ca Ghidul DE APLICARE la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală să fie elaborat în baza Matricei Cadrului Logic. De asemenea, utilizarea MCL va ușura și evaluarea proiectelor de către Comisie și crește obiectivitatea procesului evaluării.

Propunere : De elaborat GHIDUL DE APLICARE la concursul de selectare a proiectelor de dezvoltare locală și Formularul de evaluare tehnică a proiectelor conform Matricei Cadrului Logic.

- 3.5 Conform Legii nr. LP438/2006 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională în Republica Moldova art.4 2.b) Autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională gestionează Fondul Național pentru Dezvoltare Regională și Locală și propune Consiliului Național de**

Coordonare a Dezvoltării Regionale și Locale planul anual de implementare a Documentului unic de program (art.4, p.2 d)prim). Respectiv în atribuțiile Autorității de elaborare a politicii de dezvoltare regională nu este elaborarea de politici în domeniul dezvoltării locale, inclusiv elaborarea proiectele actelor normative aferente acțiunilor necesare pentru asigurarea proceselor de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare locală. Autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională poate elabora și propune Guvernului spre aprobare numai proiectele actelor normative aferente acțiunilor necesare pentru asigurarea proceselor de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală exclusiv din Fond. Deci, articolele respective în formularea autorilor întră în contradicție cu Legea nr. LP438/2006 din 28.12.2006 privind dezvoltarea regională.

Propunere: se propune **Anexa 1 din Regulament în următoarea redacție:**

”1.Art.13. 2)- elaborează și propune Guvernului spre aprobare proiectele actelor normative aferente acțiunilor necesare pentru asigurarea proceselor de finanțare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală din Fond

Art.13. 6) evaluează procesul de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală din Fond,,

3.6 Cei care implementează proiectele anterioare pot participa la măsura respectivă, numai dacă a fost depășită rata de 50% de implementare. Cu condiția ca neatingerea acestei rate de implementare să nu intervină din cauze obiective care nu au depins de APL implementatoare. Așa a fost agreat anterior pentru a nu limita APL-urile care implementează astfel de proiecte să aplice la noul concurs, inclusiv la măsura dată. De asemenea, rata de 50% vizează doar măsura respectivă la care s-a aplicat, fără a fi limitat dreptul APL care nu a realizat 50%, de a aplica la alte măsuri.

Propuneri: În anexa 3 se propun următoarele redacții ale articolelor și alineatelor corespunzătoare:

1.Art10. 10. Autoritățile administrației publice locale care la momentul depunerii cererii de finanțare au deja valorificate minimum 50 la sută din sursele financiare alocate pentru realizarea contractului de finanțare în derulare, sunt eligibile pentru toate măsurile.

Autoritățile administrației publice locale care la momentul depunerii cererii de finanțare au valorificat mai puțin de 50 la sută din sursele financiare alocate pentru realizarea contractului de finanțare în derulare sunt eligibile pentru toate măsurile, cu excepția măsurii la care are proiect in derulare.

Art 11. d) - de exclus

3.7 Lipsește o claritate privind repartizarea tranșelor de finanțare. In acest sens, conform experienței internaționale în managmentul proiectelor se cere ca finanțarea să fie realizată în tranșe cu reguli concrete prestabilite și foarte clare

Propunere: Art. 20 se propune în redacția următoare: ”Art.20. Proiectele în domeniul dezvoltării locale vor fi finanțate din sursele FNDRL în 2 tranșe a câte 50%. Prima tranșă

va fi debursată după încheierea contractului de finanțare, iar cea de a doua tranșă după prezentarea autorității de implementare a programelor și proiectelor în domeniul dezvoltării regionale și locale a setului de acte care dovedesc realizarea lucrărilor, procurării bunurilor sau prestării serviciilor în conformitate cu prevederile legislației naționale a primei tranșe de 50%.”

- 3.8** Limitarea contribuției proprii la 15% din costul total al proiectului a aplicantului va duce la nerealizarea deplină a obiectivelor propuse de către solicitant.

Propunere: se propune Art.21. în următoarea redacție: ”Art. 21 Costurile maxime de finanțare incluse la măsurile eligibile conform prezentului Regulament constituie suma maximă a resurselor solicitate din contul mijloacelor financiare ale Fondului. Aplicantul poate veni cu contribuție proprie la proiect, iar suma contribuției nu este limitată. ”

- 3.9** Nu toți membrii comisiei de evaluare au experiență de evaluare a proiectelor. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova (CORM 006-2021) nu conține specialitate de evaluator de proiecte. De exemplu în România, Clasificatorul ocupațiilor prevede asemenea poziție (Cod COR: 241263, Evaluator de proiecte), sunt organizate cursuri de pregătire, etc. De asemenea, există riscul evaluării pe criterii politice. La nivel național e necesar de pregătit cadrele necesare, sub aspect normativ și organizațional al Managementului proiectelor, inclusiv prin pregătirea cadrelor (manager de proiect, evaluator de proiecte, etc.). Este o direcție strategică de durată. În comisia de evaluare să fie incluse prioritar persoane cu cunoștință și experiență de evaluare a proiectelor.

Se propune: art 26.3 e) Anexa nr. 3 la Hotărârea Guvernului nr.152 /2022 în următoarea redacție: ”-evaluarea tehnică a cererilor de finanțare este realizată de către o comisie de evaluare independentă, alcătuită din evaluatori cu experiență a proiectelor, profesioniști, integri constituită prin ordin al directorului entității de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală pe bază de concurs în termen de maximum 30 de zile de la data recepționării procesului-verbal de evaluare administrativă, care nu va include reprezentanți APC și APL. Pentru o eficientizare și obiectivitate a procesului de evaluare a proiectelor, proiectele vor fi codate, iar evaluatorii nu vor cunoaște denumirea APL evaluat. ”

- 3.10** În varianta actuală a HG autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională desemnează câștigătorii concursului în baza raportului comisiei de evaluare fără niște criterii expres prevăzute și clare de evaluare, iar proiectele incluse în DUP nu sunt finanțate prioritar în baza principiilor competitive, conform punctajului Comisiei de evaluare în ordine descrescătoare.

Propunere: art.26, p.) se propune în următoarea redacție:”rezultatele evaluării comisiei sunt consemnate într-un raport. Proiectele câștigătoare sunt evaluate de comisia de evaluare în baza punctelor acumulate în ordine descrescătoare. În baza raportului și a punctelor acumulate în ordine descrescătoare, autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională elaborează anexa la Documentul unic de program, care se înaintează

spre avizare Consiliului și, ulterior, spre aprobare prin hotărâre a Guvernului. Prioritate de finanțare în DUP vor avea proiectele conform punctajului Comisiei de evaluare, în baza punctelor acumulate în ordine descrescătoare.”

3.11 Termenul pentru pregătirea proiectelor a fost restrâns, multe APL nu au reușit fizic să pregătească dosarele respective, îndeosebi documentația tehnică de proiect. De asemenea, companiile ce prestează servicii aferente proiectelor au capacități limitate în acest timp restrâns să satisfacă necesitățile APL.

Propunere: Art.28, p.2.b) se propune în următoarea redacție: ”perioada de aplicare a cererilor de finanțare nu poate fi mai mică de 60 de zile;”

3.12 Nu au fost respectate condițiile apelului. În cadrul Evaluării cererilor de finanțare au fost prezentate Comisiei de evaluare și cereri de proiecte cu lipsa documentației tehnice de proiect. (art.28, p3,a), nu a fost respectat principiul completitudinii). În cadrul evaluării administrative proiectele, care au avut lipsă de documente tehnice de proiect au fost incluse de către entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală pentru evaluarea ulterioară de către comisia de evaluare pentru inițierea procedurilor de evaluare tehnică a cererilor de finanțare.

Propunere: art.28, p.3b se propune în următoarea redacție: ” în termene restrânse de la data finalizării proceselor de depunere a cererilor de finanțare, entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală va asigura realizarea evaluării administrative a cererii de finanțare, a completitudinii, a veridicității și a conformității datelor.

În componența comisiei de evaluare administrativă desemnată de către entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală va fi inclus un expert tehnic, care va analiza și stabili documentele tehnice necesare conform legislației în vigoare. În cadrul evaluării administrative vor fi excluse proiectele care nu au documentația tehnică respectivă.”

3.13 În cadrul apelului precedent au fost depuse foarte multe dosare și comisia de evaluare nu a reușit fizic să evalueze toate proiectele depuse în 21 de zile

Propunere: Art.28, p.3, h) se propune în următoarea redacție: ” evaluarea tehnică și financiară a cererilor de finanțare este realizată de către o comisie de evaluare, în termen de maximum 30 de zile de la data recepționării procesului-verbal de evaluare administrativă;”

3.14 Formularea art. 30 pct. 3) limitează anumite domenii importante, inclusiv ce tine de economie (cum ar fi construcția piețelor), atragerea investițiilor în infrastructura drumurilor, sisteme de irigare, precum și alte domenii relevante, fapt ce limitează capacitatea APL de a atrage fonduri nerambursabile în dezvoltarea locală, și se răsfrânge și asupra condițiilor socio-economice de trai și activitate. Prin urmare se propune:

”Art 30, p.3) în următoarea reedacție: ”Entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală va examina eligibilitatea aplicantului și, după caz, a partenerilor săi”

3.15 Notele conceptuale, de regula sunt folosite la finanțarea proiectelor investiționale costisitoare, la care documentele aferente cererii de finanțare (documentația tehnică, studii de fezabilitate, etc.) necesită resurse financiare considerabile. Pentru a diminua cheltuielile APL-aplicante la procesul de accesare a finanțărilor, procedura de aplicare la finanțare este realizată în 2 etape:

- elaborarea notelor conceptuale și selectarea lor în bază competitivă
- concursul notelor conceptuale selectate

Prin urmare se propune **Secțiunea a 4-a în următoarea redacție:**

”Secțiunea 4 Etapele și condițiile desfășurării concursului în cadrul apelului competitiv de granturi mici va avea următorul conținut

31. În cadrul apelului competitiv de proiecte pentru oferirea granturilor mici vor fi selectate proiectele pentru Măsura 2.3, descrise la subpunctul 1) literile a) și b), în condițiile și termenii aprobați de către Consiliu. Proiectele finanțate cu oferirea unor granturi mici, în cadrul prezentei măsuri, vor fi orientate spre asigurarea implementării unor politici sociale eficiente pentru ocuparea copiilor, tinerilor și adulților în activități sportive. Un aspect important al măsurii îl va reprezenta asigurarea accesului la servicii sociale de calitate.

32. Selectarea și evaluarea proiectelor pentru oferirea granturilor mici se va organiza în baza cererii de finanțare.

33. Selectarea și evaluarea cererii de finanțare este realizată de către o comisie de evaluare, constituită prin ordin al conducătorului autorității de elaborare a politicilor în domeniul dezvoltării regionale și locale în termen de maximum 30 de zile de la data recepționării lor;

34. Activitatea de evaluare a cererii de finanțare va fi orientată spre examinarea eligibilității proiectelor și relevanței acțiunilor propuse.

35. Secretariatul comisiei de evaluare este asigurat de către un angajat delegat al entității de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală;

36. Rezultatele evaluării comisiei sunt consemnate într-un proces-verbal. În baza procesului verbal, autoritatea de elaborare a politicii de dezvoltare regională va elabora proiectul de modificare și completare a Documentului Unic de Program și va solicita avizarea de către Consiliu, cu promovarea ulterioară spre aprobare prin Hotărâre de Guvern.

40. Condițiile de depunere a dosarului proiectului:

- 1) aplicanții vor utiliza doar formularele prevăzute în ghidul de aplicare;**

2) documentele completate manual vor fi respinse;

3) aplicanții pot depune un singur proiect în cadrul apelului de granturi mici pe durata unui an;

4) în cazul în care informațiile prezentate nu sunt suficient de clare, entitatea de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală este în drept să solicite informații suplimentare, ce urmează a fi prezentate în termen de maximum 3 zile de la data recepționării solicitării. Nerespectarea termenului impus creează premise de respingere a Notei conceptuale de către comisie.

5) Conținutul dosarului proiectului va include:

a) cererea de finanțare ;

b) schița proiectului tehnic;

c) devizul de cheltuieli;

d) declarația applicantului;

e) documentele de suport și cele confirmative.

6) În funcție de tipul proiectului și în conformitate cu prevederile legislației, dosarul proiectului va fi completat cu următoarele documente de suport și cele confirmative:

a) extrasul din registrul cadastral al bunurilor imobile (care va confirma dreptul de proprietate asupra terenurilor/clădirilor sau a infrastructurii);

b) acordul de mediu (pentru proiectele care cad sub incidența Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului);

c) proiectul tehnic și materialele grafice, schițele, desenele tehnice (planul situațional, planul general, planurile arhitecturale), în cazul în care acest aspect este reglementat conform prevederilor Legii nr. 163/2010 privind autorizarea executării lucrărilor în construcții;

d) documentația de deviz: devizul local (Formularul 3 și Formularul 7, conform CPL); catalog de prețuri unitare pentru obiect (Formularul 5 conform CPL);

e) caietul de sarcini pentru desfășurarea licitației publice, inclusiv specificațiile tehnice;

f) specificațiile tehnice ale bunurilor și echipamentelor planificate ;

g) certificatul de urbanism;

7) Depunerea dosarului:

a) dosarul proiectului se depune la sediul entității de implementare a programelor și proiectelor de dezvoltare regională și locală care va fi indicat în anunț;

b) dosarele depuse în afara termenului de depunere indicat în anunțul concursului nu vor fi examinate;

c) dosarele depuse vor fi înregistrate într-un registru, iar aplicantului îi va fi eliberată confirmarea recepționării dosarului;

d) dosarul proiectului va fi depus în două exemplare printate pe suport de hârtie;

8) dosarul va fi depus într-un plic sigilat, al cărui antet va conține: numărul de referință al apelului și titlul cererii de finanțare; denumirea programului și al domeniului de intervenție; denumirea și adresa completă a solicitantului, precum și inscripția „Va fi deschis doar în cadrul sesiunii de deschidere.”

41. Costurile eligibile pentru finanțare sunt în limita a un milion de lei, din care suma granturilor mici din FNDRL nu pot depăși suma de 450 mii lei.

42. Durata de implementare a proiectelor finanțate nu poate depăși 6 luni. ”

3.16 De elaborat un program național de capacitate și instruire a APL în domeniul managementului proiectelor, inclusiv a Matricei Cadrului Logic și asigurat financiar acest proces. (asigurare cu cadre, stimularea financiara a echipei de realizare a proiectelor, introducerea în Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova a specialităților conexe managementului proiectelor, etc.)

Ținând cont de cele menționate, CALM consideră că Proiectul poate fi susținut spre a fi promovat, doar după luarea în considerație a propunerilor menționate mai sus. În acest sens, CALM propune organizarea unei ședințe în cadrul căreia se fie discutate și agreeate toate aspectele necalre.

Vă mulțumim anticipat,
Cu respect,

Viorel FURDUI
Director Executiv al CALM

Ex: Octavii Ivanov, expert CALM,
Tel:022-22-35-09